

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення дисертації **Плис Наталії Володимирівни** «*Економіко-організаційний інструментарій адміністрування будівельним підприємством на ґрунті державно-приватного партнерства*», яка подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка».

Дисертаційна робота Плис Наталії Володимирівни на тему: **«Економіко-організаційний інструментарій адміністрування будівельним підприємством на ґрунті державно-приватного партнерства»** була представлена на розширеному засіданні кафедри менеджменту в будівництві Київського національного університету будівництва і архітектури «21» травня 2024 року.

1. Актуальність теми, яка обрана здобувачкою, пояснюється наступним. Україна вже має систему державно-приватного партнерства, але вона потребує удосконалення, оскільки не враховує можливостей використання її під час конфліктів. На регіональному та місцевому рівнях цей механізм може бути застосований у проектах, таких як будівництво житлових комплексів. У таких випадках приватний партнер бере на себе обов'язки з планування, будівництва та фінансування проекту, отримуючи право на використання земельної ділянки від місцевої влади.

Учасники будівельного процесу встановлюють взаємовигідні та взаємозалежні зв'язки, які офіційно реєструються у договорі про співпрацю. Ця спільна діяльність сприяє зниженню можливих ризиків, що можуть виникнути під час втілення інвестиційних проектів у будь-яких умовах. Більш того, припускається, що учасники регіонального проекту мають спільні цілі, досягнення яких відповідає інтересам кожної сторони співпраці. Цей вид взаємодії залучений у структуру регіонального кластера та є важливою складовою його функціонування. Використання традиційних форм співпраці, таких як будівельні підряди, в цьому контексті виключається. Зокрема, дослідження створення механізмів співпраці у рамках інтегрованого об'єднання організацій у формі державно-приватного партнерства, залучаючи державні структури, є актуальними і не дослідженими належним чином. На жаль, такі об'єднання рідко формуються через відсутність ефективних механізмів їх утворення, як от будівельні кластери, та залучення нових учасників.

Проте питання офіційного економічного обґрунтування діяльності будівельних підприємств як учасників державно-приватних партнерств залишається відкритим. Необхідність проведення такого обґрунтування на належному науковому та аналітичному рівнях вважається актуальною науковою проблемою, яка потребує вирішення. Це, в свою чергу, визначає *актуальність обраної аспіранткою теми, предмету та об'єкту дослідження.*

2. Зв'язок змісту дисертаційної з науковими програмами, планами і темами. Зміст досліджень, які представлені в дисертаційній роботі, відповідають стратегічним настановам, що визначені такими правовими актами як: Закон України "Про державно-приватне партнерство" (зі змінами від 27.03.2023), Закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення державного регулювання у сфері будівництва житла" (зі змінами від 06.09.2022) та Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року" (№ 179, від 03 березня 2021).

Деякі конкретні результати досліджень були отримані автором в рамках науково-дослідних і пошукових проектів, в яких він брав участь в Київському національному університеті будівництва і архітектури. Наприклад, участь у виконанні теми № 0115U000860 "Розбудова сучасного економіко-аналітичного інструментарію девелоперського управління підрядним будівництвом" призвела до розробки системи аналітичних індикаторів, які формалізують діяльність будівельного підприємства в рамках проекту ДПП. Також, участь у виконанні теми №0121U110365 "Формування конкурентних стратегій та прогнозування показників розвитку стейкхолдерів будівництва, інвестиційно-будівельних проектів та організаційно-технологічних параметрів будов в умовах економічної динаміки" призвела до розробки цифрової економічної моделі виконання робіт підприємством-стейкхолдером в рамках циклу та середовища ДПП.

Дисертація відповідає паспорту спеціальності 051 «Економіка».

3. Наукова новизна одержаних в дисертації результатів та висновків результатів дослідження. *Визначальним висновком дослідження є висновок про те, що українська практика державно-приватного партнерства переживає деякі трансформації щодо концесійної моделі ВООТ (будівництво-володіння-управління-передача) та потребує:* а) *розширення сфери застосування:* концесійна модель ВООТ може використовуватися не лише в класичних секторах, таких як інфраструктура (шляхи, аеропорти, порти), але й у сферах як охорона здоров'я, освіта та енергетика; б) *удосконалення умов концесійних угод для забезпечення більшої привабливості для приватних інвесторів.* Це може включати уточнення умов щодо тривалості концесійного періоду, фінансових стимулів та гарантій; с) *створення сприятливого інвестиційного клімату:* зусилля з боку уряду у напрямку поліпшення інвестиційного клімату та зменшення адміністративних перешкод для приваблення приватних інвестицій; д) *залучення міжнародного досвіду:* використання найкращих міжнародних практик та досвіду для адаптації концесійної моделі ВООТ до українських умов.

Найважливішими результатами роботи є наступні.

Удосконалено:

- зміст та аналітичну технологію використання економічних показників для оцінки ступеня досягнення обраної бізнес-процесної економічної стратегії – щодо участі підприємства в циклі проекту державно-

приватного партнерства та в інтересах його зацікавлених сторін. У цифровій моделі розподілено економічні, управлінські та функціонально-продуктові показники за різними сферами. Ці сфери включають загальні стратегічні економічні пріоритети, а також загальні продуктові та соціальні пріоритети проекту державно-приватного партнерства, що відображають потреби на рівні держави, галузі, регіону та місцевої громади. Крім того, враховано економічні характеристики участі підприємства в проекті як виконавця окремих робіт, цифровий ланцюг взаємодії між роботами проекту, загальну часову координату життєвого циклу проекту та локальні часові координати окремих робіт. Важливою компонентою локалізованої цифрової моделі проекту державно-приватного партнерства на рівні підприємства-виконавця є визначення економічних та функціональних характеристик виробітку, маневреності використання ресурсів, індикаторів рентабельності та ліквідності використання активів підприємством у порівнянні з конкурентами;

- адаптовану до BIM-технологій цифрову модель економічної інтеграції виконуваної роботи підприємством (включаючи комплексні роботи та їх етапи) у складі циклу проекту державно-приватного партнерства. У цій комплексній цифровій моделі детально розглядаються показники участі держави як співінвестора у фінансуванні проекту, очікувані результати держави як користувача до та після введення в експлуатацію об'єктів проекту. Деталізуються загальні витрати на адміністрування проектом, розгалужені на рівнях управління. Модель забезпечує оцінку циклу проекту, його середовища та готовності організаційної структури до впровадження проекту на основі державно-приватного партнерства - за 20 факторами;

Набули подальшого розвитку:

- підхід до ідентифікації ризиків проектів ДПП для держави - одна з аналітичних складових створеного в роботі інструментарію спрямована на комплексний вплив на ефективність державних проектів партнерства ризиків, що виникають на різних етапах їх життєвого циклу. Ця складова важливо модернізує наш підхід до ідентифікації ризиків у таких проектах, оскільки враховує їхню різноманітність залежно від етапу розвитку об'єкту. Цей підхід дозволяє не лише визначати вплив ризиків на кожному етапі (від проектування до експлуатації), але й оцінювати їхній комплексний вплив на загальну ефективність. Більше того, він дозволяє розглядати ризики як об'єкт управління, що враховує можливості зростання ефективності державного планування проектів. Це відкриває нові перспективи для поліпшення системи управління ризиками у сфері будівництва;

- економіко-управлінська формалізація опису участі підприємства в проекті - в даній роботі це трансформовано у "локалізовану цифрову модель учасника у проекті державно-приватного партнерства". Ця модель представлена як інструмент цифрового керування та моніторингу зростання вартості та іміджу підприємства, що бере участь у проекті ДПП. Вона фіксує

початкові (на момент початку участі у проекті) та кінцеві (на момент завершення діяльності підприємства як виконавця конкретної роботи) параметри, включаючи показники результативності, обігу ресурсів, трансформації майна та мульти-індикативний показник стратегічного зростання до заданого стану, виражений у загальних одиницях виміру. Останній відображає очікування учасників проекту та вищого керівництва підприємства-виконавця стосовно наближення до визначених стратегічних вимог;

- методичне забезпечення для процесів економічного обґрунтування змісту робіт та етапів, виділених для адміністрування окремому підприємству - в роботі таке методичне підґрунтя налаштоване для умов підприємств-стейкхолдерів ДПП-проекту. В якості основних складових підґрунтя залучено: економічні моделі, що описують результативність діяльності підприємства з урахуванням вимог будівництва та особливостей ДПП-проектів у галузі; моделі формування та перетворення операційних систем та структур адміністрування ДПП-проектів як частини тимчасового підприємства; моделі економічного реінжинірингу, застосовані до підприємств-учасників та ДПП-проекту як інтегрованого середовища розвитку.

4. Теоретична та практична цінність дослідження. *Теоретична цінність роботи* полягає в суттєвому розширенні теоретико-методичного базису спеціальності 051 «Економіка» за рахунок його доповнення тими науковими елементами, які описують, структурують та формалізують діяльність підприємства стейкхолдера в циклі та середовищі проекту державно-приватного партнерства (ДПП). Результати цієї роботи розширили, вдосконалили та оновили зміст та аналітичний апарат економічного опису діяльності будівельних підприємств. Це було досягнуто завдяки інтеграції принципів економічного інжинірингу, будівельного девелопменту, SADT-моделювання та SMART-управління. Деталізовано питання належної адаптацію та взаємодії організаційної структури підприємства з тимчасовою структурою адміністрування проекту на всіх етапах його реалізації, а також цифрову корекцію стратегії діяльності підприємства протягом всього циклу розвитку проекту з метою максимізації оперативних результатів та мінімізації ризиків для всіх зацікавлених сторін. Обґрунтовано оновлений склад економічних показників та цифровий формат моделі адміністрування діяльності будівельного підприємства в циклі ДПП-проекту на основі BIM-технологій. Вони візуалізують обсяги виконання робіт підприємством у циклі проекту, їх натурально-речовий зміст і інтенсивність виконання. Модель описує можливості досягнення підприємством власних економічних стратегій протягом циклу ДПП-проекту. Вона також містить обмеження різного характеру, що дозволяє створити різні альтернативні сценарії щодо економічних результатів участі будівельного підприємства у даному проекті.

Практична цінність роботи полягає у тому, що розроблені на ґрунті теоретичних розробок автора підсистеми та цифрові модулі комплексу прикладних програм надають керівному складу та адміністративному

персоналу структури державно-приватного партнерства зручний аналітично-прикладний інструмент для координації економічних відносин між учасниками та зацікавленими сторонами, забезпечують проведення економічного аналізу бізнес-процесів, регулювання управлінських аспектів для конкретних учасників та координацію між зацікавленими сторонами та суб-агентами в рамках проекту. Достовірність отриманих результатів дослідження підтверджена впровадженням комплексу програм та інших практичних результатів у процесі підготовки та будівництва об'єктів в рамках проектів державно-приватного партнерства.

5. Використання результатів роботи. Результати дослідження впроваджено: у практичну діяльність будівельних підприємств, які працюють у сфері організації будівництва та будівельного девелопменту: «Архітектурно-будівельні новації», «Альфа-сервіс», «Спецбудпроект», а також в Інституті місцевого розвитку.

6. Особиста участь автора в одержанні наукових та практичних результатів, що викладені в дисертаційній роботі. Дисертаційна робота Плис Н.В. є самостійною науковою працею, яка спирається на власні ідеї та розробки автора, що дали змогу вирішити поставленні завдання. Робота містить теоретичні та практичні положення та висновки, сукупність яких кваліфікується як вагомий внесок розвиток наукового базису спеціальності 051 «Економіка», який реалізовано через створення та обґрунтування інструментарію моделювання та оцінки економічно раціональних варіантів участі будівельного підприємства в девелоперському середовищі проектів, які реалізуються через державно-приватне партнерство. Основні положення та результати дисертаційної роботи одержані автором особисто, що засвідчується 12 публікаціями, з яких 3 - одноосібні публікаціями, 9 праць опубліковано у співавторстві.

Дисертаційна робота виконана на кафедрі менеджменту в будівництві Київського Національного університету будівництва і архітектури, науковий керівник – доктор економічних наук, професор Чуприна Юрій Анатолійович.

За підсумками аналізу звіту щодо перевірки на плагіат, виявлено, що дисертаційна робота Плис Н.В. є результатом самостійних досліджень здобувача і не містить елементів плагіату та запозичень. Максимальний відсоток співпадіння, виявлений у системі перевірки: Unischek – 2 цілих 9 десятих відсотка (2.9 %). Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Дисертація характеризується єдністю змісту та відповідає вимогам щодо її оформлення.

5. Перелік публікацій за темою дисертації із зазначенням особистого внеску здобувача.

За результатами досліджень опубліковано 12 наукові праць, серед них:

✓ одноосібних – 3 (три);

✓ публікацій, де співавторів у здобувача більше, ніж одна особа, - 8 (згідно підпункту 1 пункту 8 в редакції Постанови КМ №507 від 03.05.2024 р. кожна з цих публікацій рахується як 0,5 публікації). В підсумку рахується 6,5 публікацій.

В підсумку маємо: 6,5 публікацій, у тому числі: 3 одноосібні статті у наукових фахових виданнях України категорії «Б»; 1,5 публікації - у періодичних наукових фахових виданнях інших держав, які входять до ЄС; 3 - тези наукових доповідей в збірниках матеріалів науково-практичних конференцій.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ **Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації**

(входять до переліку МОН України)

1. **Плис Н. В.** Методико-аналітичний базис будівельних підприємств у циклі проєктів державно-приватного партнерства. Управління розвитком складних систем. Київ, 2024. № 57. С. 148 – 156, [dx.doi.org\10.32347/2412-9933.2024.57.148-156](https://doi.org/10.32347/2412-9933.2024.57.148-156).

2. **Плис Н.В.** Державно-приватне партнерство як інструмент залучення будівельних підприємств до участі в проєктах повоєнної відбудови України. *Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин*. 2023. № 52(2). С. 14-31. DOI: [https://doi.org/10.32347/2707-501x.2023.52\(2\).14-31](https://doi.org/10.32347/2707-501x.2023.52(2).14-31)

3. **Плис Н.В.** Наукова гіпотеза як вихідна передумови успішного вирішення завдань підприємства-стейкхолдера в операційному циклі ДПП. *Нові технології в будівництві*. 2023. № 43. С. 113-126 DOI <https://doi.org/10.32782/2664-0406.2023.43.14>

Статті у наукових виданнях інших держав

4. **Plys N., Tormosov R., Derkach A., Hulciaiev D., Kapustian M.** Strategic model of sustainable energy development as a tool for ensuring ukraine's energy security. *News of Science and Education*. 2022. №9. <https://journals.indexcopernicus.com/search/article?articleId=3470752>
(*Особистий внесок автора: обґрунтування економічного формату участі виконавців в ДПП-проєктах енергетичного спрямування*).

5. **Plys N., Chupryna I., Tormosov R., Mironov O.,** Systematization of international and domestic experience in project management aimed at adapting public-private partnerships to the implementation of sustainable energy development programs. *Scientific Journal of Astana IT University* №7(2021), p.42-54 DOI: 10.37943/AITU.2021.51.51.004 (*Особистий внесок автора - науково-методичні інновації забезпеченні цифрового адміністрування бізнес-процесами всередині сервіса ДПП-проєкту*)

6. **Плис Н.В.** Комплексний інструментарій-механізм економічної безпеки підприємства / Чуприна Ю.А., Гавріков Д.О., Капустян М.С // *The scientific heritage*, №74-4(74), 2021, p.25-29 <https://www.scientific->

[heritage.com/wp-content/uploads/2021/09/The-scientific-heritage-No-74-74-2021-Vol-4.pdf](https://www.heritage.com/wp-content/uploads/2021/09/The-scientific-heritage-No-74-74-2021-Vol-4.pdf) (*Особистий внесок автора - цифрові економічні моделі опису локальних компонент циклу ДПП-проекту, які віддані в тимчасове адміністрування окремому підприємству-виконавцеві*)

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

7. **Plys N.**, Shpakova H., [Chupryna I.](#), Ivakhnenko I., Biloshchytskyi A., Zinchenko M. Tools for assessing the competitiveness of a construction company as a contractor in public-private partnership projects. IEEE International Conference on Smart Information Systems and Technologies (SIST), 2024. <https://sist.astanait.edu.kz/> (*Особистий внесок автора - економіко-цифровий опис економічної поведінки будівельного підприємства в середовищі стейкхолдерів зазначеного проекту як тимчасової операційної системи*).

8. **Plys N.** Strategic model of sustainable energy development as a tool for ensuring ukraine's energy security [Електронний ресурс] / D. Huliaiev, Derkach A, M. Kapustian, R. Tormosov // News of Science and Education, Středoevropský věstník pro vědu a výzkum 2022; Чехія: <https://journals.indexcopernicus.com/search/article?articleId=3463275> (*Особистий внесок автора - адаптація економіко-аналітичних елементів управління діяльністю підприємства-учасника до потреб та особливостей проекту державно-приватного партнерства, відповідно до концепції зацікавлених сторін*).

9. **Плис Н. В.** Аналіз потреби вияву сутнісних трансформаційних змін бізнес-процесів у форматі системи управління будівельних підприємств / Х.М. Чуприна, Деркач А. Є // Економіко-управлінські та інформаційно-аналітичні новації в будівництві: IV Міжнародна науково-практична конференція : програма та тези доповідей, Київ, 7 – 8 червня 2022 / Київ. нац. ун-т буд-ва і архіт.; ред. О. Ю. Беленкова. – Київ : Ліра-К, 2022. - С. 41 – 44. (*Особистий внесок автора - вдосконалення типологічних моделей побудови та економічного оцінювання організаційних структур - таке вдосконалення для умов учасників ДПП-проекту в роботі здійснене із застосуванням засад «smart»-управління та SADT-моделювання*).

10. **Plys N.**, [Chupryna I.](#), [Tormosov R.](#), [Abzhanova D.](#), [Ryzhakov D.](#), [Gonchar V.](#) Scientific and methodological approaches to risk management of clean energy projects implemented in Ukraine on the terms of public-private partnership. IEEE International Conference on Smart Information Systems and Technologies (SIST), 2022 DOI: [10.1109/SIST54437.2022.9945809](https://doi.org/10.1109/SIST54437.2022.9945809). (SCOPUS) (*Особистий внесок автора – оновлений підхід до ідентифікації ризиків проектів ДПП, що враховує стадію життєвого циклу та стан акумулюючого потенціалу зростання ефективності проектів ДПП*).

11. **Плис Н.** Administration of construction enterprises on the basis of socially responsible management /Круглий стіл «налаштування освітніх траєкторій в підготовці менеджерів будівництва в контексті відбудови України» 2023р <https://www.knuba.edu.ua/kruglyj-stil-nalashtuvannya-osvitnih-trayektorij-v-pidgotovczy-menedzheriv-budivnyctva-v-konteksti-vidbudovy-ukrayiny>

12. **Плис Н.В.** Administration of construction enterprises on the basis of socially responsible management /Круглий стіл «налаштування освітніх траєкторій в підготовці менеджерів будівництва в контексті відбудови України» 2023р <https://www.knuba.edu.ua/kruglyj-stil-nalashtuvannya-osvitnih-trayektorij-v-pidgotovczy-menedzheriv-budivnyctva-v-konteksti-vidbudovy-ukrayiny/>

ВВАЖАТИ, що дисертаційна робота Плис Н.В. «Економіко-організаційний інструментарій адміністрування будівельним підприємством на ґрунті державно-приватного партнерства», яка подана на здобуття ступеня доктора філософії, за своїм науковим рівнем та практичною цінністю, змістом та оформленням повністю відповідає вимогам пп. 5, 6, 7, 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, та відповідає напрямку наукового дослідження освітньо-наукової програми КНУБА зі спеціальності 051 «Економіка» (галузь знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки»).

РЕКОМЕНДУВАТИ:

1. Дисертаційну роботу «Економіко-управлінський інструментарій діяльності будівельного підприємства в складі проєкту державного приватного партнерства», подану Плис Наталією Володимирівною на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 «Економіка», рекомендувати до захисту.

2. Головою спеціалізованої вченої ради призначити: доктора економічних наук, професора Беленкову Ольгу Юріївну, професора кафедри економіки Київського національного університету будівництва і архітектури;

Рецензентами призначити:

- доктора економічних наук, Згалат-Лозинська Любов Олександрівна, (спеціальність 08.00.03 - економіка та управління національним господарством»);

- кандидата економічних наук, доцента, Титок Вікторія Вікторівна (спеціальність 08.00.04 - економіка і управління підприємствами»);

Опонентами призначити:

- доктора економічних наук, професора, Колісник Галина Миколаївна ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (спеціальність 08.00.04 - економіка і управління підприємствами»).

- Доктор економічних наук, професор, Калінін Олександр Володимирович Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана (спеціальність 08.00.04 - економіка і управління підприємствами»).

У голосуванні прийняли участь всі присутні на засіданні викладачі КНУБУ. Рішення прийнято одностайно (за – 25, проти – немає, утримались – немає).

Головуюча
на розширеному засіданні кафедри
доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри
менеджменту в будівництві КНУБА

Рижакова Г.М.

Секретар засідання
к.е.н. доцент

Зінченко М.М.